

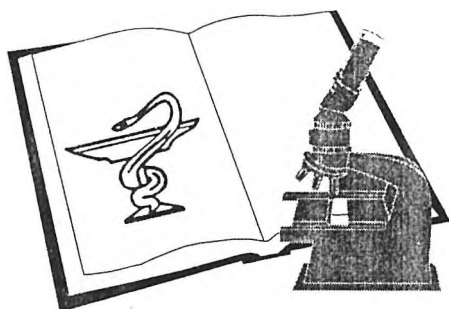
Міністерство охорони здоров'я України

Тернопільська державна медична академія ім. І.Я. Горбачевського

МЕДИЧНА ОСВІТА

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

- ◆ ВДОСКОНАЛЕННЯ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ
- ◆ ДОСВІД З ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ РОБОТИ
- ◆ ПОВІДОМЛЕННЯ, РЕЦЕНЗІЇ
- ◆ З ІСТОРІЇ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Ministry of Public Health of Ukraine

Ternopil State Medical Academy by I.Ya. Horbachevsky

MEDICAL EDUCATION

SCIENTIFIC-PRACTICAL JOURNAL

3/2002

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор
Вороненко Ю.В.
Заступник головного редактора
Ковальчук Л.Я.
Заступник головного редактора
Вітенко І.С.

Боднар Я.Я.
Гребеник М.В.
Гоцинський В.Б.
Закалюжний М.М.
Корда М.М. - відповідальний секретар
Лобода В.Ф.
Люлька О.Н.
Мазур П.Є.
Масик О.М.
Мисула І.Р. - відповідальний редактор
Посохова К.А.
Рудик Б.І.
Савчак В.І.
Скакун М.П.
Файфура В.В.
Хміль С.В.
Завальнюк А.Х.
Шкробот С.І.
Ярема Н.З.

РЕДАКЦІЙНА РАДА

Москаленко В.Ф. (Київ)
Бабанін А.А. (Сімферополь)
Балл Г.О. (Київ)
Бондаренко О.Ф. (Київ)
Богатирьова Р.В. (Київ)
Буларчук Л.Ф. (Київ)
Візір А.Д. (Запоріжжя)
Гирін В.М. (Київ)
Гончарук Є.Г. (Київ)
Дзяк Г.В. (Дніпропетровськ)
Запорожан В.М. (Одеса)
Зіменковський Б.С. (Львів)
Казаків В.М. (Донецьк)
Ковешніков В.Г. (Луганськ)
Максименко С.Д. (Київ)
Мороз В.М. (Вінниця)
Нейко Є.М. (Івано-Франківськ)
Орбан-Лембрик Л.Е. (Івано-Франківськ)
Пасько В.В. (Київ)
Пішак В.П. (Чернівці)
Портус Р.В. (Запоріжжя)
Проданчук М.Г. (Київ)
Скрипніков М.С. (Полтава)
Сливка В.Ю. (Ужгород)
Туманов В.А. (Київ)
Хвисьок М.І. (Харків)
Циганенко А.Я. (Харків)
Чернишенко Т.І. (Київ)
Черних В.П. (Харків)
Чепелова Н.В. (Київ)
Яценко Т.С. (Черкаси)

МЕДИЧНА ОСВІТА

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Виходить з 1999 року

Свідоцтво про державну
реєстрацію: КВ 3636

Передплатний індекс: 21885

Відповідно до постанови Президії ВАК України
№ 2-05/9 від 14.11.01 журнал "Медицина освіти"
внесений до переліку фахових видань, в яких
можуть публікуватися результати дисер-
таційних робіт на здобуття наукового ступеня
кандидата і доктора медичних наук.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:
Журнал "Медицина освіти"
Видавництво "Укрмедкнига"
Майдан Волі, 1
м. Тернопіль, 46001
УКРАЇНА

Тел.: (0352) 22-97-29

Факс: (0352) 22-41-83

E-mail: korda@tdma.ssft.ternopil.ua

<http://tdma.ssft.ternopil.ua/journals>

За зміст рекламних матеріалів
відповідальність несе рекламодавець.
При передруці або відтворенні повністю чи
частково матеріалів журналу "Медицина освіти"
посилання на журнал обов'язкове.

Затверджено вченою радою Тернопільської державної
медичної академії ім. І.Я. Горбачевського
(протокол № 10 від 12.03.2002 р.)

© Тернопільська державна медична академія
ім. І.Я. Горбачевського

© Науково-практичний журнал "Медицина освіти"

Видавництво "Укрмедкнига"

Редактори:	Ситар В.І.
Технічний редактор	Сисюк С.Т.
Коректор	Капкаєва Л.П.
Комп'ютерна верстка	Жуківська З.В.
Художник	Кушик П.С.

Підписано до друку 12.04.2002. Формат 60×84/8.
Гарнітура Times New Roman Сут. Друк офсетний.
Ум.др. арк. 40,9. Обл.-вид.арк. 32,7.
Наклад 300. Зам. № 78

Надруковано в друкарні
видавництва "Укрмедкнига"
46001, м. Тернопіль, Майдан Волі, 1

Міністерство охорони здоров'я України
Тернопільська державна медична академія
ім. І.Я. Горбачевського

**“ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ
У МЕДИЧНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ”**

Всеукраїнська конференція
19-20 квітня 2002 року
м. Тернопіль

(Матеріали конференції)

<i>Е.Г. Топка, Ю.В. Мамрак, Т.О. Квятковська, В.І. Великородній</i> ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИКЛАДАННЯ ОПЕРАТИВНОЇ ХІРУРГІЇ І ТОПОГРАФІЧНОЇ АНАТОМІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ 3–4 КУРСІВ МЕДИЧНИХ ВУЗІВ	282
<i>П.П. Шапаренко, Л.В. Фоміна, О.В. Шипіцина, В.О. Коваленко, Ю.Й. Гумінський, В.О.Єрмольєв</i> ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ ВІННИЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. М.І. ПИРОГОВА	283
<i>Л.Г. Шаповал, Н.М. Ткачук, Є.Р. Грабовецька, В.М. Петюніна</i> ВИВЧЕННЯ ШЛЯХІВ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ	285
<i>А.В. Шевеленкова, Л.Г. Кириченко, М.М. Чеснокова</i> ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ГЕНЕТИКИ ВОДЕСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТУ	287
<i>Л.Р. Шостакович-Корецька, О.Є. Абатуров, Г.Г. Верник, В.В. Маврутенков, О.О. Агафонова, О.М. Герасименко, І.В. Будаєва</i> УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ЗНАНЬ З ПЕДІАТРІЇ ТА ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ	289
<i>А.В. Бойчук, А.Ю. Франчук, Н.М. Олійник, В.І. Коптюх, О.І. Хлібовська, І.М. Маланчин, В.С. Шадріна, В.В. Сопель, Б.М. Бегош, Л.Є. Лимар</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ІЗ СПЕЦІАЛЬНОСТІ "АКУШЕР-ГІНЕКОЛОГ" НА ФАКУЛЬТЕТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ	291
<i>М.Р. Гжегоцький, Е.С. Варивода, О.В. Смолькова, І.І. Солонинко, М.І. Серветник</i> СУЧАСНІ АСПЕКТИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ІНОЗЕМНИХ ГРОМАДЯН У ЛЬВІВСЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМ. ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО	293
<i>В.Д. Куроедова, Л.В. Смаглюк, В.А. Сірик</i> НАВЧАННЯ ІНОЗЕМЦІВ ЗА ФАХОМ "ОРТОДОНТІЯ" НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ	295
<i>О.Є. Лоскутов, М.Л. Головаха, О.Є. Олійник</i> ОСОБЛИВОСТІ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ ФАХІВЦІВ З ТРАВМАТОЛОГІЇ І ОРТОПЕДІЇ	298
<i>В.М. Мороз, М. В. Йолтухівський, Ф.Ф. Пиелуцький, П.Т. Дацішин</i> ДОСВІД І ПРОБЛЕМИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ІНОЗЕМНИХ ЛІКАРІВ	299
<i>М.М. Потяженко, Л.Є. Бобирьова, І.М. Скрипник, Н.Л. Соколюк, С.О. Гаєвський</i> ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ТЕРАПЕВТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН КЛІНІЧНИМ ОРДИНАТОРАМ ТА АСПІРАНТАМ - ІНОЗЕМЦЯМ	303
<i>К.Г. Селезньов, І.О. Талалаєнко, С.А. Долженко, О.О. Щетініна</i> НАШ ДОСВІД У ВИРІШЕННІ СУЧАСНИХ ПРОБЛЕМ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМЦІВ У КЛІНІЧНІЙ ОРДИНАТУРІ НА КАФЕДРІ ХВОРОБ ВУХА, ГОРЛА І НОСА	306
<i>К.Г. Селезньов, І.О. Талалаєнко, С.А. Долженко, О.О. Щетініна, С.М. Сердюк</i> ПРО ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ У КЛІНІЧНІЙ ОРДИНАТУРІ З ОТОЛАРИНГОЛОГІЇ	309
<i>В.К. Тащук, О.С. Полянська</i> ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМЦІВ НА ПІСЛЯДИПЛОМНОМУ ЕТАПІ	311

УДК 611:371.3

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ІНОЗЕМНИХ
СТУДЕНТІВ НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ ЛЮДИНИ ВІННИЦЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМ. М.І. ПИРОГОВА

П.П. Шапаренко, Л.В. Фоміна, О.В. Шипіцина, В.О. Коваленко,
Ю.Й. Гумінський, В.О.Єрмольєв

Вінницький державний медичний університет ім. М.І. Пирогова

SOME PARTICULARITIES AND PROBLEMS FOREIGN STUDENTS
EDUCATION ON ANATOMY DISTRICT OF VINNITSA STATE MEDICAL
UNIVERSITY BY N. PIROGOV

P.F. Shaparenko, L.V. Fomina, O.V. Shipitsina, V.A. Kovalenko,
U. I. Guminskiy, V.A. Ermolev

Vinnitsa State Medical University by N. Pirogov

У статті обговорюються проблеми адаптації іноземних студентів до навчання в Україні, особливості тестового контролю на кафедрі анатомії людини та адаптації його для подальшого складання ліцензійних іспитів у вузі та на батьківщині.

In this article it discuss problem of foreing student adaptation to Ukraine education, particulary test control on anatomy subject and their adaptation for licension examination in our University and at home.

Вступ. Сьогодні в Україні найбільшою популярністю серед іноземних громадян користуються медичні спеціальності, про що свідчить і найбільший контингент іноземних студентів у медичних вузах.

Вінницький державний медичний університет більше сорока років з успіхом займається підготовкою іноземних кадрів. За всі ці роки в університеті отримали освіту іноземні громадяни майже із 70 країн світу. Накопичений досвід дає можливість говорити про університет як про вуз, який має вагомий авторитет в питаннях навчання і виховання іноземних студентів – “специфічної соціальної групи, яку відрізняють від населення країни, де вони навчаються, мовний, психологічний, релігійний, етнічний та інші бар’єри” [1].

Основна частина. У системі вищої медичної освіти предмет “анатомія людини” займає одне з провідних і важливих місць як традиційна фундаментально-теоретична та навчальна дисципліна. Нормальна анатомія є фактично базою всіх клінічних дисциплін. Викладання предмета на медичному та стоматологічному факультетах інозем-

ним студентам вимагає від всіх співробітників кафедри, особливо викладацького складу, не тільки високих професійних якостей, а й терпіння, людяності та вміння передати основу тих знань, які знадобляться в подальшому для вивчення провідних медичних дисциплін.

Кафедра анатомії людини є базовою та фундаментальною не тільки тому, що анатомія – це основа медицини. Це – перший і єдиний медичний предмет на першому курсі. Тому робота на кафедрі ускладнюється ще й тим, що іноземні студенти повинні опанувати, крім “чужої” для них російської або української мови, міжнародну латинську (грецьку) термінологію, здатність самостійно працювати з підручниками та спеціальною літературою, анатомічним матеріалом, слухати та нотувати лекції, а також усно відповідати під час опитування, заліків та іспитів, логічно та послідовно викладаючи набуті знання. Робота викладачів кафедри може бути полегшена тісним співробітництвом з кафедрами російської та української мови, які щорічно повинні узгоджувати та координувати навчальні плани своєї роботи із кафедрами спеціальних дисциплін, як це відбувається у нашому вузі

© П.П. Шапаренко, Л.В. Фоміна, О.В. Шипіцина та ін., 2002

[2]. Таке узгоджене навчання допомагає іноземним студентам активно брати участь у навчальному процесі.

Насиченість навчального процесу першокурсників занадто великою кількістю предметів не дає можливості студенту зосередитись на головних дисциплінах. На нашу думку, є обґрунтованим і доцільним переглянути програми на доклінічному циклі навчання в бік зменшення годин для загальноосвітніх предметів (релігієзнавство, політологія, соціологія, філософія тощо) і, відповідно, збільшення для медичних дисциплін, зокрема анатомії людини.

Наша кафедра за підтримки адміністрації, навчального відділу та деканату з роботи з іноземними студентами об'єднала заняття у блоки по 4 навчальні години, що дає можливість повільного та найдетальнішого розбору як вивченого матеріалу, так і пояснення нового. Неабияку роль відіграє можливість індивідуальної роботи викладача зі студентом під час виготовлення анатомічних препаратів навчального та демонстраційного призначення (не тільки під час занять, але й позааудиторно). Такий підхід допомагає молодим "спеціалістам" отримати перші навички роботи з медичним інструментарієм.

Робота кафедри побудована таким чином, що кожен день чергує відповідальний співробітник, від якого іноземний студент може отримати пораду, допомогу у вивченні матеріалу, оволодінні та розширенні мовних горизонтів.

Хоча анатомія людини є фундаментальною, класичною наукою, вона залучає нові методи вивчення будови тіла людини. Знайомство з медичною освітою за кордоном, впровадження в Україні методів тестового контролю знань студентів вимагає зпровадження таких засобів у систему навчання та контролю, що значно збагачує рівень теоретичних знань, не викреслюючи традиційних анатомічних методів.

Неможливо спростувати істину, що традиційна співбесіда екзаменатора та студента є основним, найбільш об'єктивним методом визначення рівня знань та клінічного мислення студента, оскільки вища освіта передбачає не тільки оволодіння спеціальністю, але й вміння переконливо довести свою думку до людей різного рівня освіти, світогляду, загальної культури тощо. Але зростання ролі стандартизації оцінки знань іноземних студентів за системою тестових ліцензійних інтегрованих іспитів вимагає від викладачів кафедри пошуку і викорис-

тання новітніх педагогічних технологій в проведенні практичних і підсумкових занять, лекцій та іспитів. Впровадження тестового контролю є конче необхідним. Студенти вперше зустрічаються з такою системою контролю знань, яка їх буде супроводжувати протягом усього періоду навчання, при отриманні диплому, післядипломної підготовки та працевлаштуванні у себе на батьківщині.

Кафедрою розроблені тестові пакети різного призначення (для опитування на окремому занятті, залікові та екзаменаційні) та різного ступеня складності. Першим є базовий рівень знань (1 ступінь складності) – це той мінімум, без опанування якого студенти не можуть отримати позитивну оцінку і не мають морального права на подальше навчання, оскільки лікар відповідає за життя людини. З урахуванням цього положення, складання комп'ютерного тестування та практичних навичок є прохідним для складання іспитів. Перевіркою необхідного базового рівня теоретичних знань є також знання латинської та української (російської) термінології.

Прогресивним кроком у навчанні іноземних студентів було впровадження на Україні медичних ліцензійних інтегрованих іспитів "Крок-1". Крім отриманої первинної бази даних, за якою навчаються студенти, кафедрою розроблено більше 200 ситуаційних завдань за всіма темами, які допомагають їм не тільки виробити клінічне мислення, але й на відповідному рівні вирішити запропоновані центром контролю екзаменаційні завдання. Після повернення на батьківщину при працевлаштуванні вчорашні студенти здають "професійні" іспити у вигляді відповідних тестів. Для полегшення адаптування до вимог освіти їх країни співробітники кафедри використовують для навчання та опитування тести різного рівня складності англійською мовою, отримані із системи Інтернет (USMLE Step 1/ Step 2 and ECFMG English Test) та за допомогою колишніх студентів нашого вузу. При складанні тестів використовується рейтинговий (відсотковий) рівень оцінки знань.

Висновок. Таким чином, абсолютно очевидно, що робота з іноземними студентами, в тому числі викладання анатомії людини, не може бути копією роботи з вітчизняними студентами. Вона вимагає серйозних професійних змін, адаптації до умов, в яких опинилися самі студенти і викладачі, врахування специфіки і важливості предмета для подальшого засвоєння медичної науки в цілому і адаптації при працевлаштуванні.

Література

1. Рибаченко Л.І. Підготовка іноземних студентів у навчальних закладах України (1946-2000 рр.): Автореф. дис. канд. пед. наук. – Луганськ, 2001. – 20 с.
2. Василенко Г.Л., Тищенко Л.Т. О межпредметной ко-

ординации в обучении языку специальности студентов-иностранцев медицинских учебных заведений: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 4-6 лютого 2002. – С. 226-232.

УДК 371.302.3

ВИВЧЕННЯ ШЛЯХІВ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Л.Г. Шаповал, Н.М. Ткачук, Є.Р. Грабовецька, В.М. Петюніна
Харківський державний медичний університет

STUDYING OF THE WAYS OF FOREIGN STUDENTS' LEARNING
ACTIVITY IMPROVEMENT

L.G. Shapoval, N.M. Tkatchuk, Ye.R. Grabovetskaya, V.N. Petiunina
Kharkiv State Medical University

У статті розглянуто деякі принципи шляхів підвищення пізнавальної діяльності іноземних студентів першого курсу з урахуванням особливостей такого контингенту. Серед них: відбір та побудова навчально-методичної літератури, організація самостійної роботи студентів, об'єктивний контроль знань та формування психологічного клімату в навчальних групах.

Some ways of learning activity improvement of the first year foreign students are considered in the article. Teaching peculiarities of this contingent are taken into consideration. Among them there are: selection and development of educational and methodical literature, organization of students' selfwork, objective evaluation of their knowledge and formation of psychological atmosphere in educational groups.

Потреба, бажання – основна рушійна сила поведінки людини. Мотиви як психологічні фактори займають провідне місце в поведінці особи. Тому одним з головних завдань вищої школи є вивчення та формування мотивації студента до основного виду його діяльності – навчання.

Аналіз навчальної діяльності іноземних студентів у вищих навчальних закладах дозволив виділити в ній деякі специфічні особливості. По-перше, це наявність значною мірою мовного бар'єру для тих, хто навчається українською, російською та англійською мовами. Останні здебільшого з арабського світу, Північної Африки, Індії і англійську використовують як другу мову.

По-друге, студенти приходять до вузу з величез-

ною різницею в рівні підготовки з фундаментальних дисциплін. По-третє, як правило, такі студенти зараховуються до вузу не з першого вересня, а протягом двох-трьох місяців, що ставить їх у нерівні умови вже на перших рубежах контролю знань.

Наявність досить складного матеріалу, який пропонується їм вже на першому курсі, викликає розгубленість, страх неспроможності оволодіти складним навчальним навантаженням та невміння організувати особистий час для самостійної роботи. Все це формує негативний підхід до навчання, низький рівень мотивації.

Прагнення підвищити ефективність навчального процесу, скоротити період адаптації у вузі стимулює пошук нових шляхів та механізмів, що мають сприяти якісному засвоєнню навчального матеріалу та формуванню в них вмінь та навичок. Серед них: *відбір та побудова навчально-методичної*

© Л.Г. Шаповал, Н.М. Ткачук, Є.Р. Грабовецька, В.М. Петюніна, 2002